

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Komu zvoní hrana? Tobě, mezinárodní daňová optimalizace!

Otázku i odpověď tvořící titulky tohoto příspěvku si může dát ten, kdo si přečte rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2015, č. j. 9 Afs 57/2015 - 120. Je to jistě v řadě ohledů rozsudek přelomový. Jako jeden z prvních totiž řeší otázku, zda je přípustná taková změna právních a ekonomických parametrů podnikání určitých právnických osob jako daňových subjektů, která vede k tomu, že jimi původně reálně dosahované zisky z podnikání v České republice jsou vyvedeny do cizí nízké zdaněné jurisdikce, a tedy fakticky odňaty tuzemskému zdanění daní z příjmů právnických osob.

I. Jádro sporu a řízení před správcem daně a krajským soudem

Ve výše uvedené kauze řešil Nejvyšší správní soud kasační stížnost společnosti CTP Property VI, a.s. jako stěžovatelky proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 2. 2015, č. j. 10 Af 568/2012 - 142, jímž byla zamítnuta žaloba této společnosti proti rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství. Tímto rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání stěžovatelky a potvrzen dodatečný platební výměr Finančního úřadu v Humpolci, kterým byla stěžovatelce na dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2008 z moci úřední snížena daňová ztráta o částku 341 518 927 Kč; současně stěžovatelce vznikla zákonná povinnost uhradit penále ve výši 5 % z částky dodatečně snížené daňové ztráty, tj. 17 075 946 Kč.

Předmětem sporu bylo posouzení daňové uznatelnosti úroku z úvěru v rámci restrukturalizace uvnitř skupiny CTP spočívající v poskytnutí úvěru od společnosti CTP Property Lux právní předchůdkyni stěžovatelky CTP Property, a.s. (dále jen „CTP Property“) na nákup majetkových podílů společností CTP Alpha, spol. s.r.o., IČ: 26105578 (dále jen „CTP Alpha“) a CTP Beta, spol. s.r.o., IČ: 26113589 (dále jen „CTP Beta“) v celkové výši 509 786 361 EUR, přičemž všechny transakce probíhaly mezi spojenými osobami.

Stěžovatelka vznikla odštěpením části obchodního jmění společnosti CTP Property, a.s., k 1. 1. 2008. Spolu s obchodním jměním na ni přešla i část uvedeného úvěru ve výši 190 000 000 EUR. Úroky z úvěru ve výši 335 650 096 Kč považovala za 100% daňově uznatelné.

Správce daně i odvolací orgán odmítli daňovou uznatelnost těchto úroků s tím, že celou transakci vyhodnotili jako transakci účelovou, provedenou tak, aby výsledkem bylo získání daňového zvýhodnění celé skupiny CTP. Tento postup shledali jako rozporný s principem rozumného uspořádání společenských vztahů, který zcela neodůvodněně přinesl daňovému subjektu prospěch na úkor ostatních členů společnosti tím, že zkrátil stát o daňové příjmy. Odvolací orgán konstatoval, že nelze akceptovat takové jednání daňového subjektu, které postrádá ekonomický smysl a jehož výsledkem je stav, který není v souladu s účelem zákona. Takové jednání považoval za zneužití práva.

Krajský soud v souvislosti s možným zneužitím práva posuzoval, zda výsledkem úkonů právní předchůdkyně stěžovatelky bylo získání daňového zvýhodnění, jehož poskytnutí by bylo v rozporu s cílem sledovaným dotčenými zákonnými ustanoveními. Krajský soud vycházel z nálezů Ústavního soudu ze dne 2. 10. 2002, sp. zn. II ÚS 438/2001, dle kterého je hlavním cílem odpočtu daňové

uznatelných nákladů podpora rozvoje podnikání, proto zkoumal, zda úkony provedené právní předchůdkyní stěžovatelky směřovaly k zachování tohoto cíle. Dospěl k závěru, že celá skupina CTP před provedením restrukturalizace vykazovala v ČR zisk, zatímco po provedené restrukturalizaci vykazovala obrovské ztráty, které souvisely s úrokovým zatížením z úvěru poskytnutého mateřskou společností a s náklady v řádech milionů Kč, vynaloženými v souvislosti s provedenou restrukturalizací. Výsledkem celé restrukturalizace byl odliv finančních prostředků v podobě úroků do Lucemburska a nulové daňové zatížení právní předchůdkyně stěžovatelky v ČR právě s ohledem na odpočty těchto úroků ze základu daně. Vznik úvěrového zadlužení a s tím související povinnosti platit úroky mateřské společnosti nebyl z ekonomického pohledu nezbytný, neboť stejného ekonomického výsledku (tj. získání majetku společností CTP Alpha a CTP Beta) by bylo dosaženo přímou fúzí s těmito společnostmi.

Poté krajský soud hodnotil, zda ze všech objektivních okolností vyplývalo, že hlavním účelem dotčených plnění je získání daňového zvýhodnění. Stěžovatelka v žalobě namítala, že jednání právní předchůdkyně i jí samotné jasně směřovalo k získání nemovitostí a s jejich pronájmem souvisejícího zisku (těchto příjmů v daném zdaňovacím období dosáhla a řádně je vykázala v daňovém přiznání). Širším cílem celé restrukturalizace bylo vytvoření struktury, která oddělí pronajímané nemovitosti generující stabilní výnos od developerských aktivit, a vytvoření jasné řídicí struktury, která umožní vstup na burzu.

Krajský soud se zcela ztotožnil s odvolacím orgánem a správcem daně, že chování právní předchůdkyně stěžovatelky bylo neekonomické, neboť zisk z pronájmů nemovitostí, které dříve vlastnily společnosti CTP Alpha a CTP Beta, by získala tak jako tak přímou fúzí, a nevznikl by obrovský úvěr z důvodu nákupu obchodních podílů těchto společností. Právní předchůdkyně částí neekonomického úvěru zatížila i stěžovatelku, která úroky z úvěru uplatňovala obdobným způsobem. Bylo dostatečně prokázáno, že záměrem celé restrukturalizace skupiny CTP byla optimalizace daňové povinnosti v ČR, Lucembursku a Nizozemí, jejímž výsledkem byla eliminace vzniku daňové povinnosti. Soud se neopomněl velmi podrobně zaměřit na složitou strukturu společností skupiny CTP. Z ní následně dospěl k závěru, že restrukturalizace byla koordinována tak, aby bylo zejména dosaženo daňové optimalizace a daňového zvýhodnění v ČR.

K námitce splnění zákonodárcem formulovaných podmínek pro tzv. nízkou kapitalizaci krajský soud uvedl, že pro zneužití práva v daňové oblasti je typické, že formálně dochází k naplnění zákonných podmínek pro získání daňové výhody. Samotné zneužití v daném případě spočívalo v tom, že z pohledu realizace běžných obchodních činností byla uměle vytvořena situace, kdy mohly být uplatněny daňově uznatelné náklady v podobě úroků z úvěru, k čemuž by ale bez vytvoření takové situace jinak nedošlo.

Krajský soud dále konstatoval, že stěžovatelka v žalobě neuvedla nic, čím by soud přesvědčila o tom, že její počínání nemělo za hlavní smysl získání daňového zvýhodnění. Argument, že její právní předchůdkyně nejprve musela obchodní podíly koupit, aby měla ve společnostech takové zastoupení, které by prosadilo schválení smlouvy o fúzi, je zavádějící, neboť z toho, jak správce daně rozkryl strukturu skupiny CTP, je více než zřejmé, že právní předchůdkyně stěžovatelky byla ve skutečnosti nepřímou ovládána společnostmi, kterým patřily obchodní podíly ve společnostech CTP Alpha a CTP Beta. Vlastníky všech dotčených společností jsou pánové Maas a Vos a fakticky nedocházelo ke změně vlastnictví, pouze ke změně uvnitř skupiny.

Z judikatury krajský soud dovodil, že z hlediska naplnění subjektivního prvku při zneužití práva je určujícím aspektem získání výhody ze stanovených pravidel umělým vytvořením podmínek pro její získání. Nepřisvědčil ani názoru, že při naplnění technických postupů v souladu s právní úpravou nelze aplikovat institut zneužití práva, protože stěžovatelkou namítaný právní názor se objevil při aplikaci procesního předpisu. Ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z

příjmů, ve znění účinném pro posuzovanou věc (dále jen „zákon o daních z příjmů“), je ustanovením hmotněprávním.

Stěžovatelce se podle krajského soudu rovněž nepodařilo zpochybnit e-mail ze dne 20. 11. 2008, uskutečněný mezi panem Maasem a panem Velemínským, ze kterého správce daně i odvolací orgán při posuzování sporných transakcí též vycházeli. Dále soud odmítl argument, že fúze navazující bezprostředně na pořízení obchodních podílů v obchodních společnostech je důvodná a obvyklá. K tomuto tvrzení navržené důkazy neprovedl, neboť nikterak nesouvisí s případem stěžovatelky. Nebylo zřejmé, jaké dopady měly zvolené postupy do daňových povinností uvedených subjektů; nebyla známa ani jejich organizační struktura, ani to, zda se v konkrétních případech jednalo o spojené osoby.

Krajský soud konstatoval, že neshledal důvod se od způsobu posouzení (ne)priměřenosti podmínek daného úvěru odchýlit, neboť stěžovatelka v žalobě neuvedla nic, čím by dokazování a závěry odvolacího orgánu k této otázce zpochybnila či vyvrátila. Z napadeného rozhodnutí nelze dovozovat, že by odvolací orgán kritizoval způsob financování stěžovatelky, resp. že by ji nutil financovat svou činnost výhradně formou vlastního kapitálu. Odvolací orgán toliko konstatoval nevýhodnost a neekonomičnost způsobu financování právní předchůdkyně stěžovatelky v souvislosti s tím, že celou transakci spočívající v nákupu obchodních podílů, v následné fúzi a získání úvěru od mateřské společnosti posuzoval komplexně a vyhodnotil ji jako účelovou. Na žádném místě napadeného rozhodnutí ani netvrdil, že by daňová uznatelnost úroků z úvěru v ČR byla podmíněna zdaněním příjmu z úroků v jiném státě. Soud neshledal, že by na stěžovatelku byly aplikovány přísnější podmínky, než na jiné daňové subjekty, kterým za obdobných skutkových okolností poskytne úvěr český daňový rezident.

Závěrem krajský soud uvedl, že návrh stěžovatelky na doplnění dokazování zamítl. Nově navržené důkazy, a to znalecký posudek vyhotovený po ukončení daňového řízení, výslech jeho zpracovatele, jakož i výslech Remona Leonarda Vose, soud za dané důkazní situace hodnotil jako nadbytečné. Skutkový stav považoval za dostatečně zjištěný, a proto nebyl dán důvod dále jej doplňovat.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření ke kasační stížnosti

Proti rozsudku krajského soudu brojila stěžovatelka kasační stížností. Vedle nesprávnosti posouzení právní otázky zneužití práva vytýkala rozsudku krajského soudu i jiné nesprávné závěry, které však pro účely tohoto textu není třeba zmiňovat.

Podle stěžovatelky cílem rozsáhlejší restrukturalizace skupiny společností CTP bylo oddělit pronajímané nemovitosti generující stabilní výnosy od více riskantních developerských aktivit společnosti CTP Invest spol. s r.o., sladění korporátní struktury s nizozemským (i evropským) právem, vytvoření jasné řídicí struktury sestávající z představenstva a dozorčí rady, umožnění zaměstnancům a významným poradcům získat podíl na výsledcích skupiny společností zabývajících se pronájmem nemovitostí (tj. CTP Property N.V.) a profitovat tak z budoucího růstu hodnoty (pronajímané nemovitosti by jinak byly i nadále nepřímo vlastněny společnostmi Finspel a R.L. Vos Real Estatem, na kterých zaměstnanci neměli žádný podíl). Dále poukazovala na umožnění získání financování na úrovni skupiny, aniž by banky přihlížely k ostatním aktivitám společností Finspel a R.L. Vos Real Estate a jejich finanční situaci a umožnění vstupu na burzu cenných papírů.

Mezi náklady souvisejícími s financováním nákupu podílů ve společnostech CTP Alpha a CTP Beta a financováním majetku, práv a závazků, včetně práv a povinností z nájemních smluv, které měly společnosti CTP Alpha a CTP Beta, a souvisejícími příjmy z nájemného existuje podle stěžovatelky přímý a bezprostřední vztah. Kdyby společnost CTP Property, jako právní předchůdkyně stěžovatelky, obchodní podíly na společnostech CTP Alpha a CTP Beta nepořídila a s těmito

společnostmi se následně nesloučila, nedosáhla by příjmů z nájemného z nemovitostí, které společnosti CTP Alpha a CTP Beta vlastnily a pronajímaly.

Stěžovatelka trvala na tom, že uplatněním úroků do nákladů na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů v souvislosti se svým jednáním právo nezneužila, protože nebyly naplněny podmínky uplatnění zákazu zneužití práva. Má za to, že splnila veškeré podmínky nízké kapitalizace dle § 25 odst. 1 písm. w) zákona o daních z příjmů. Rozporuje naplnění objektivního prvku zneužití práva. Závěr krajského soudu, že cílem odpočtu daňově uznatelných výdajů je podpora rozvoje podnikání, není přesný. Hlavním cílem odpočtu uznatelných nákladů je zdanění disponibilního příjmu na netto základě. K podpoře podnikání (či jeho konkrétních forem) slouží dodatečné pobídky vyjádřené např. v normách paušálního odečtu daňových nákladů u fyzických osob, různé dodatečné odčitatelné položky a slevy na dani. Stěžovatelka úroky objektivně vynakládala, a proto snižovaly její disponibilní příjem. Jejich uplatněním jako nákladů k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů plně respektovala cíle a smysl § 24 odst. 1 a § 25 odst. 1 písm. w) zákona o daních z příjmů.

Stěžovatelka rovněž měla za to, že nenaplnila tzv. subjektivní prvek zneužití práva. Závěr daňových orgánů, že cílem restrukturalizace byla eliminace daňové povinnosti v Nizozemí, Lucembursku a ČR, nemá oporu ve spise. Stále trvá na tom, že její jednání mělo primárně za cíl nabýt nemovitosti a práva a povinnosti související s nájemnými a jinými smlouvami uzavřenými společnostmi CTP Alpha a CTP Beta a z těchto svých investic mít dlouhodobý pozitivní peněžní tok a i zisk.

Stěžovatelka odmítla i závěr krajského soudu, že mohla nabýt majetek společností CTP Alpha a CTP Beta bez nákupu jejich obchodních podílů přímo prostřednictvím fúze. Soud opomněl, že pokud by nenabyla obchodní podíly, neměla by možnost jakýmkoliv způsobem ovlivnit rozhodování jejich společníků o schválení fúze. Nadto by při předpokladu čistého obchodního jmění společnosti CTP Property, v té době 2.000.000 Kč, společnosti CTP Alpha (273.286.288,40 EUR) a společnosti CTP Beta (236.500.072,80 EUR) a předpokladu odůvodněného výměnného poměru při fúzi došlo k tomu, že by akcionář společnosti CTP Property, (tj. CTP Property LUX), nabyt na sfúzované společnosti podíl cca 0,0157% (2.000.000 Kč ku součtu 236.500.072,80 EUR a 273.286.288,40 EUR) a tím by vůbec nedošlo k naplnění jednoho z dílčích cílů restrukturalizace, tj. možnosti zaměstnanců a významných poradců získat podíl na výsledcích skupiny společností zabývající se pronájmem nemovitostí (tj. CTP Property N.V.), a profitovat tak z budoucího růstu hodnoty. Poskytnutí podílu významným zaměstnancům je v soukromém sektoru standardní motivační prvek, který slouží k dosažení co nejlepších výsledků. Dosažení takového cíle by nebylo možné bez transakcí, ve kterých žalovaný spatřuje zneužití práva.

Dále stěžovatelka poukázala na znalecký posudek předložený v průběhu řízení před krajským soudem, který měl prokazovat ekonomickou výhodnost celé transakce. Soud tento důkaz neprovedl. Tímto postupem opomněl princip plné jurisdikce ve správním soudnictví. Stěžovatelka návrhem důkazu znaleckým posudkem reagovala na spekulativní závěry odvolacího orgánu ohledně absence „ekonomického smyslu“ postupu společnosti CTP Property, které se v prvostupňovém rozhodnutí neobjevily, takže na ně nebylo možné reagovat až do vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Proto je zřejmé, že podmínky pro provedení důkazu byly splněny a krajský soud jeho neprovedení pro nadbytečnost přesvědčivě neodůvodnil.

Pořízení nemovitostí, které bylo financováno z cca 84% cizími zdroji a cca 16% vlastním kapitálem, bylo v roce 2007 podle stěžovatelky ekonomicky odůvodněné, i banky financují pořízení nemovitostí v rozmezí 80% až 90% hodnoty nemovitostí hypotečním úvěrem. S tímto argumentem se krajský soud vůbec nevypořádal, a proto je napadený rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

U institutu zneužití práva v oblasti daní je podle stěžovatelky nutné zkoumat subjektivní stránku jednání v podobě úmyslu. Odvolala se na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. května

2010, č. j. 1 As 70/2008-74, publ. pod č. 2009/2010 Sb. NSS. Nesouhlasila s aplikací závěrů ze stanoviska Generálního advokáta, ve věci C-255/02 Halifax, protože to není samo o sobě pro české orgány závazné. Navíc tyto závěry lze využít pouze v harmonizované úpravě nepřímých daní. Stejně jako v žalobě se domáhá uplatnění závěrů z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. května 2011, č. j. 7 Afs 4/2011 - 72, tj. splní-li velmi podrobné technické limity uznatelnosti úroků, nelze její jednání hodnotit jako zneužití práva. Dále poukazuje na svobodu jednotlivců uspořádat svoje podnikání tak, aby si snížili svou daňovou povinnost, a nanejvýš restriktivní uplatnění zákazu zneužití práva.

Stěžovatelka též namítala, že z e-mailu ze dne 20. listopadu 2008 mezi panem Maasem a panem Velemínským nelze vyvodit žádné závěry pro souzený případ. Týká se totiž zcela jiných obchodních společností než společností CTP Property N.V., CTP Property LUX a CTP Property. Dotčené společnosti v kasační stížnosti jmenuje. Dále stěžovatelka poukazuje na skutečnost, že fúze navazující bezprostředně na pořízení obchodních podílů ve společnostech je důvodná a obvyklá. K tomuto tvrzení navrhla krajskému soudu důkazy, jejich neprovedení vyústilo ve vadu řízení před soudem, která měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Z navrhovaných důkazů jasně plyne, že subjekty postupovaly naprosto obdobně, jako postupovala společnost CTP Property (nákup obchodních podílů druhé společnosti, financování tohoto nákupu na úvěr a následné sloučení druhé společnosti s nabyvatelem). Nesouhlasí ani s hodnocením krajského soudu a správních orgánů, že podmínky úvěru byly nepřiměřené a zcela neobvyklé. Závisí čistě na podnikatelském rozhodnutí daňového subjektu, zda pro něj bude výhodnější financovat svou činnost z vlastních či cizích zdrojů. Závěry krajského soudu v této souvislosti považuje za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

Podle stěžovatelky zákon o daních z příjmů nepodmiňuje daňovou uznatelnost určitého nákladu tím, že jemu odpovídající příjem je pro jiný subjekt zdanitelný. Pokud by osoby ovládající stěžovatelku (tj. společnost CTP Property LUX a společnost CTP Property NV) byly českými daňovými rezidenty a nikoliv daňovými rezidenty Lucemburska a Nizozemí, nenaplnila by podmínky pro uplatnění zákazu zneužití práva a úroky by mohla při výpočtu svého daňového základu plně odečíst.

Žalovaný (Odvolací finanční ředitelství) ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že stěžovatelka neuvádí žádnou novou argumentaci, kterou by vyvracela závěry krajského soudu. Trval na svém závěru, že stěžovatelka uměle navodila situaci, při níž vznikl úvěr a povinnost platit úroky, tento úvěr však nedává z ekonomického hlediska smysl a nemá žádnou vazbu na zdanitelné příjmy. Správce daně a odvolací orgán aplikovali institut zneužití práva, protože se dle jejich názoru jednalo o snahu daňového subjektu použít formální výklad textu zákona o daních z příjmů, kterým byl překroucen cíl a smysl právní normy ve prospěch daňového subjektu.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejprve pro přehlednost popsal průběh zkoumané restrukturalizace, personální vazby a strukturu skupiny CTP.

Společnost Finspel B.V. (dále jen „Finspel“), jejímž jediným vlastníkem je pan Eltje Maas, a společnost Remon L. Vos Real Estate B. V. (dále jen „Vos Real Estate“), jejímž jediným vlastníkem je pan Remon Leonard Vos, měly majoritní téměř 100% podíly ve společnostech CTP Alpha a CTP Beta. Tyto obchodní podíly o velikostech 99,95 % v CTP Alpha a 99,99 % v CTP Beta se rozhodly prodat společnosti CTP Property za cenu 509 786 361 EUR.

Společnost CTP Property je ze 100 % vlastněna lucemburskou společností CTP Property LUX a ta je potom dále ze 100 % vlastněna nizozemskou holdingovou společností CTP Property N.V. Majoritními

vlastníky této nizozemské společnosti CTP Property N. V. byly opět společnosti Finspel (47,5 %) a Vos Real Estate (47,5 %). Jejimi řediteli byli Eltje Maas a R. L. Vos, tj. stejné osoby, které nepřímo stojí i za společnostmi CTP Alpha a CTP Beta prostřednictvím svých společností Finspel a Vos Real Estate. Je třeba dodat, že na společnosti CTP Property N.V. měla podíl i společnost CTP Partners N.V., a to ve výši 5 %. Dle předložené struktury skupiny CTP měli zaměstnanci a partneři na společnosti CTP Partners N.V. podíl pouze 10 %.

Při nákupu obchodních podílů ve společnostech CTP Alpha a CTP Beta vznikl společnosti CTP Property závazek v podobě nezaplacené kupní ceny ve výši 509 786 361 EUR. Vzniklou pohledávku společnosti Finspel a Vos Real Estate postoupily společnosti CTP Property N.V. výměnou za akcie. Bylo emitováno 40 milionů kmenových akcií na jméno s nominální hodnotou 0,1 EUR za akcii. Nové akcie byly splaceny nepeněžitým vkladem v podobě pohledávek společností Finspel a Vos Real Estate. Jelikož hodnota pohledávek (509 786 361 EUR) byla větší než výše platebního závazku (8 000 000 EUR), byl zůstatek ve společnosti CTP Property N.V. zaúčtován jako emisní ážio, a to ve výši 501 786 361 EUR.

Díky výše uvedenému postupu společnost CTP Property dlužila společnosti CTP Property N.V. částku ve výši 509 786 361 EUR (odložená platba). Na základě Smlouvy o restrukturalizaci dluhu ze dne 30. 7. 2007 uzavřenou mezi CTP Property N.V. a CTP Property LUX došlo k převedení práv na základě odložené platby na společnost CTP Property LUX. Převod pohledávek byl realizován výměnou za dlužní nástroj, který měl být pro účely nizozemské daně ze zisku společnosti považován za kapitálový příspěvek a pro účely lucemburské daně ze zisku společnosti jako úročený dluh (hybridní úvěr). Smlouva o hybridním úvěru byla sepsána rovněž 30. 7. 2007.

Dále byla dne 8. 8. 2007 sepsána Smlouva o úvěru mezi věřitelem CTP Property LUX a dlužníkem CTP Property. Dle této smlouvy měla společnost CTP Property LUX právo na úhradu kupních cen obchodních podílů CTP Alpha a CTP Beta ve výši 509 786 361 EUR. Účelem smlouvy o úvěru byla úhrada kupních cen uvedených obchodních podílů. Jejím uzavřením se kupní ceny považovaly za uhrazené a pohledávka společnosti CTP Property LUX se transformovala na úvěr, který poskytla tato společnost společnosti CTP Property.

Po nákupu obchodních podílů došlo k fúzi společností CTP Alpha a CTP Beta a některých dalších společností (zanikající společnosti) se společností CTP Property (nástupnická společnost). Rozhodným dnem fúze byl 1. leden 2007. K zápisu fúze do obchodního rejstříku došlo dne 9. 10. 2007. Na základě projektu rozdělení založením nových společností k rozhodnému dni 1. 1. 2008 došlo k odštěpení a následnému přechodu části jmění společnosti CTP Property jako rozdělované společnosti na společnosti nové, mezi nimiž byla i stěžovatelka. Na tu v důsledku tohoto kroku přešla část aktiv společnosti CTP Property, ale zároveň i část původního závazku z úvěru a s tím související povinnost platit úroky.

Nejvyšší správní soud v první řadě zdůraznil, že nezpochybňuje model financování mezi spojenými osobami, kdy mateřská společnost financuje aktivity dceřiné společnosti formou úvěru. Nezpochybňuje ani možnost nákupu majoritních podílů v určité společnosti s následnou fúzí sloučením. Za zcela klíčové však považuje, aby takové jednání mělo i jasný (jiný než daňový) ekonomický racionálně odůvodněný smysl. Naplnění tohoto kritéria se stěžovatelce podle soudu prokázat nepodařilo.

Stěžovatelka deklarovala, že sporné kroky provedla za účelem rozsáhlejší restrukturalizace skupiny CTP. Jejím cílem bylo oddělit pronajímané nemovitosti generující stabilní výnosy od více riskantních developerských aktivit společnosti CTP Invest spol. s r.o., sladění korporátní struktury s nizozemským (i evropským) právem, vytvoření jasné řídicí struktury sestávající z představenstva a dozorčí rady, umožnění zaměstnancům a významným poradcům získat podíl na výsledcích skupiny

společností zabývající se pronájmem nemovitostí (tj. CTP Property N.V.) a profitovat tak z budoucího růstu hodnoty (pronajímané nemovitosti by totiž jinak byly i nadále nepřímo vlastněny společnostmi Finspel a Vos Real Estate, na kterých zaměstnanci neměli žádný podíl). Dále poukazovala na umožnění získání financování na úrovni skupiny, aniž by banky přihlížely k ostatním aktivitám společností Finspel a Vos Real Estate a jejich finanční situaci a umožnění vstupu na burzu cenných papírů.

Soud v deklarovaných důvodech ekonomický racionálně odůvodněný smysl nespatřuje. V projednávané věci je pro něj klíčové, že provedená restrukturalizace odehrávající se uvnitř skupiny nevedla ke změně vlastnické struktury, k nové akvizici, či např. ke sjednocení managementu a úspore provozních nákladů, ale k obrovskému zadlužení dosud prosperujícího daňového subjektu (původní společnost CTP Alpha), jež nemá ekonomické opodstatnění. Dle soudu došlo pouze k vysoce nákladnému přeskupení uvnitř skupiny CTP, kdy rozhodující vliv zůstal zachován panu Maasovi a panu Vosovi prostřednictvím společností Finspel a Vos Real Estate, jehož hlavním účelem byla eliminace zdanění jak v České republice, tak v Nizozemí a Lucembursku.

Zásadním faktorem ovlivňujícím daňovou povinnost právní předchůdkyně stěžovatelky bylo jednoznačně úrokové zatížení z úvěru poskytnutého mateřskou společností CTP Property LUX a dále milionové náklady uplatněné v souvislosti s provedenou restrukturalizací, což vedlo k obrovským daňovým ztrátám. Soud nepochybně umožňuje možnost využívání tzv. daňového štítu souvisejícího s dluhovými financováními společnosti pomocí cizích zdrojů, nicméně jak již bylo uvedeno výše, taková daňová optimalizace musí mít jasně vysledovatelný ekonomický smysl, který v projednávané věci stěžovatelka dostatečným způsobem neprokázala.

Mnohamilionové náklady a zadlužení prosperující společnosti lze podle Nejvyššího správního soudu jen těžko zdůvodnit úmyslem vytvořit jasnou řídicí strukturu sestávající z představenstva a dozorčí rady či sladěním korporátní struktury s nizozemským (i evropským) právem.

K otázce oddělení pronajímaných nemovitostí generujících stabilní výnosy od více riskantních developerských aktivit skupiny CTP Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem uvedl, že společnost CTP Property tyto nemovitosti nabyla až v důsledku fúze sloučením se společnostmi CTP Alpha a CTP Beta, nikoli v důsledku nákupu obchodních podílů společností CTP Alpha a CTP Beta, tj. v přímé souvislosti s úvěrem ve výši 509 786 361 EUR.

Argument stěžovatelky, že bez nákupu majoritních obchodních podílů ve zmíněných společnostech nemohlo dojít k fúzi, přičemž takový postup je zcela obvyklý a důvodný, je nepravdivý a zavádějící. Celá restrukturalizace se odehrávala mezi spojenými osobami, neboť osobami, které o transakcích rozhodovaly, byli pan Maas a pan Vos prostřednictvím svých společností Finspel a Vos Real Estate. Uplatněná argumentace by byla opodstatněná např. v případě nákupu majoritního obchodního podílu v jiné nespřízněné obchodní korporaci, kde by určitá společnost díky tomu získala rozhodující vliv, který by jí umožnil rozhodnout o sloučení fúzí do jedné nástupnické společnosti. O takový případ se však v projednávané věci nejednalo. K fúzi tak za dané situace mohlo dojít, aniž by jí musel předcházet nákup obchodních podílů.

Tvrzení, že účelem restrukturalizace mělo být umožnit zaměstnancům a významným poradcům získat podíl na výsledcích skupiny společností zabývající se pronájmem nemovitostí (tj. CTP Property N.V.), je účelové.

Hodnocením transakce v celém kontextu tak, jak fakticky proběhla, od prodeje obchodních podílů za cenu 509 786 361 EUR, přes nepeněžitý vklad, emise nových akcií ve společnosti CTP Property N.V. v hodnotě 8 mil. EUR, zaúčtování emisního ažia ve výši 501 786 361 EUR, lze dospět k závěru, že odměnou za vzdání se 5% podílu na pronajímaných nemovitostech ve prospěch společnosti CTP

Partners N.V., pánové Maas a Vos dostali akcie v hodnotě 8 mil. EUR ve společnosti CTP Property N.V. Zbytek kupní ceny byl rozpuštěn v emisním ážiu. Ze zjištěných informací lze usoudit, že tato operace vedla ve svém důsledku k navýšení podílu společností Finspel a Vos Real Estate a faktickému oslabení podílu zaměstnanců a partnerů na výsledcích skupiny. Stalo se tedy v podstatě totéž, na co poukazuje stěžovatelka při zpochybňování odůvodněného výměnného poměru při přímé fúzi, ale v rámci jiného mechanismu, který však vedl k výše zmíněným stěžovatelkou vytykávaným důsledkům.

Zaměstnanci a významní poradci získali fakticky 0,5% podíl. Ze stěžovatelkou předložené struktury skupiny CTP vyplývá, že na společnosti CTP Partners měli zaměstnanci a partneři podíl pouze 10 %, zbylých 90 % bylo opět ve vlastnictví společností Finspel a Multinvest B.V. (nástupce společnosti Vos Real Estate). Fakticky se tak pan Maas a Vos vzdali ve prospěch zaměstnanců a partnerů podílu o velikosti 0,5 %, který byl však následnou emisí akcií v hodnotě 8 mil. EUR dále snížen. V porovnání s mimořádně vysokými náklady, které si provedená restrukturalizace, resp. její jednotlivé kroky vyžádaly, se jeví tento stěžovatelkou deklarovaný cíl zcela podružným.

Mimořádně vysoké úrokové náklady navíc ve svém důsledku způsobily to, že zaměstnanci a partneři na zisku a výsledcích skupiny CTP profitovat nemohli, protože díky výše naznačenému jednání se společnost CTP Property stala ztrátovou. Jediné, na čem mohli benefitovat, byla eliminace daňové povinnosti. Poskytnutý úvěr rovněž umožnil vyvádět aktiva na některé společnosti v Nizozemí. Příkladem byla půjčka ve výši 43 mil. EUR, na základě které byly poskytnuty peněžní prostředky od společnosti CTP Property do společnosti CTP Products B.V. v Nizozemí (společnost vlastněna opět společnostmi Finspel a Vos Real Estate). Částka byla následně započtena s úvěrem od CTP Property LUX.

Ve svém důsledku restrukturalizace vedla k tomu, že na místo původně vykazovaného zisku společností CTP Alpha se provedením fúze do prázdné společnosti CTP Property díky poskytnutému úvěru s následným snižováním hospodářského výsledku o úroky z úvěru a zároveň o vysoké platby poradcům za tyto akvizice (cca 85 mil. Kč) docílilo hospodářského výsledku ve výši mínus 1,7 miliardy Kč. Uplatněné úroky byly důsledkem uměle vytvořených podmínek, v rámci kterých došlo prodejem obchodních podílů fakticky stejným vlastníkům k účelovému vytvoření a zadlužení právní předchůdkyně stěžovatelky, aby jejím prostřednictvím následně došlo k eliminaci korporátního zdanění v tuzemsku a k profitu faktických vlastníků plynoucímu z tuzemska v podobě úroků z úvěrů bez jakéhokoliv daňového zatížení.

Námítky zpochybňující naplnění znaků pro aplikaci zásady zákazu zneužití práva ve smyslu judikatury Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) a Nejvyššího správního soudu, popř. její využití jen u daně z přidané hodnoty, nejsou podle soudu důvodné.

Jedním z významných rozhodnutí Soudního dvora, v němž je obecný princip zákazu zneužití práva formulován, je rozhodnutí ze dne 14. 12. 2000, *Emsland-Stärke*, C-110/99, Sb. rozh., s. I-11569. V něm Soudní dvůr poprvé uvedl dvoustupňový test pro posouzení, zda došlo ke zneužití práva. Ten spočívá v hodnocení dvou podmínek, a to zda kombinací objektivních okolností, při nichž přes formální splnění podmínek daných komunitárním právem nedošlo k dosažení cíle těchto norem; subjektivní prvek se hodnotí jako záměr získat výhodu z komunitárních norem umělým vytvořením podmínek pro její dosažení.

Následně se zákaz zneužití práva objevil v judikatuře Soudního dvora týkající se daní, a to nejprve daně z přidané hodnoty coby hlavní daně, jež je na úrovni Evropské unie harmonizovaná. Zde byl průlomovým rozsudek ze dne 21. 2. 2006, *Halifax*, C-255/02, Sb. rozh., s. I-1609, v němž byl aplikován dvousložkový test zneužití z rozhodnutí *Emsland-Stärke*. Zásada zákazu zneužití práva se rozšířila z daní nepřímých i na daně přímé. Jedná se např. o rozhodnutí velkého senátu ze dne 12. 9.

2006, *Cadbury Schweppes*, C-196/04, Sb. rozh., s. I-7995; rozhodnutí velkého senátu ze dne 12. 3. 2007, *Thin Cap Group*, C-524/04, Sb. rozh., s. I-2107; rozhodnutí ze dne 29. 3. 2012, *3M Italia*, C-417/10; rozhodnutí ze dne 4. 12. 2008, *Jobra*, C-330/07, Sb. rozh., s. I-9099; rozhodnutí ze dne 17. 9. 2009, *Glaxo Wellcome*, C-182/08, Sb. rozh., s. I-8591, nebo také rozhodnutí ze dne 5. 7. 2007, *Kofoed*, C-321/05, Sb. rozh., s. I-5795.

Závěry Soudního dvora jsou podle Nejvyššího správního soudu v projednávané věci spíše inspirativní než přímo závazné. Posuzovaná transakce obsahuje evropský prvek (úroky jsou placeny mateřské společnosti do jiného členského státu EU a na tento vztah dopadá Směrnice č. 2003/49/ES ze dne 3. června 2003 o společném systému zdanění úroků a licenčních poplatků mezi přidruženými společnostmi z různých členských států), daňová uznatelnost či neuznatelnost úrokových nákladů je však otázkou vnitrostátní.

Jakkoliv není zákaz zneužití práva výslovně v tuzemských právních předpisech zakotven, jde o právní princip, který plní funkci „záchranné brzdy“ pro případ, že konkrétní pravidla by při svém „doslovném“ uplatnění vedla k rozporu s materiální spravedlností, neboť jsou využívána v rozporu s podstatou daného práva (jeho smyslem a účelem). Obdobnými principy jsou např. zákaz jednat v rozporu s dobrými mravy, ochrana dobré víry, ochrana poctivého obchodního styku, zákaz obcházení zákona.

Ústavní soud ve svém rozhodnutí ze dne 6. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 2714/07, uvedl, že *„ačkoliv finanční právo (zde konkrétně zákon o daních z příjmů a zákon o správě daní a poplatků) institut zneužití práva explicitně nevymezuje, neznámá to, že by v této oblasti ke zneužívání práva či jeho obcházení docházet nemohlo, resp. že by chování, jež vykazuje znaky zneužití práva, nemohlo být za takové označeno, a z toho vyvozovány adekvátní právní důsledky. V tomto duchu k problému také soudní praxe přistupuje“*.

Nejvyšší správní soud aplikoval zákaz zneužití práva na přímé daně např. v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48, publ. pod č. 869/2006 Sb. NSS., v němž konstatoval, že *„při existenci několika interpretačních alternativ tedy takové chování, které není v souladu s požadavkem rozumného uspořádání společenských vztahů, je chováním protiprávním; takové chování může mít zároveň povahu zneužití subjektivního práva.“*

V uvedeném rozsudku soud dále konstatoval, že *„právo musí předkládat svým adresátům racionální vzorce chování, tedy takové vzorce, které slouží k rozumnému uspořádání společenských vztahů. To je příkaz nejen pro zákonodárce, ale i pro adresáty právních norem a orgány, které tyto právní normy autoritativně interpretují a aplikují; smyslu práva jako takového odpovídá pouze takový výklad textu právního předpisu, který takové uspořádání vztahů ve společnosti respektuje. Výklad, který by – při existenci několika různých interpretačních alternativ – racionalitu uspořádání společnosti pomíjel, nelze považovat za správný a závěr, k němuž dospívá, potom důsledně vzato nelze považovat ani za existující právo, a to z toho důvodu, že se přičí základnímu smyslu práva. Ostatně odedávna platí, že znát zákony neznámá znát jenom jejich text, ale především pochopit jejich smysl a působení; obdobně platí o právu samém. Tímto prizmatem Nejvyšší správní soud pohlíží též na ta ustanovení zákona o daních z příjmů, jež vymezují daňově relevantní příjmy a výdaje daňového subjektu“*.

Stěžovatelka dále namítá, že respektovala cíle a smysl právní úpravy, resp. § 24 odst. 1 a § 25 odst. 1 písm. w) zákona o daních z příjmů. Závěr Ústavního soudu, že cílem odpočtu daňově uznatelných výdajů je podpora rozvoje podnikání, není podle Nejvyššího správního soudu přesný. Hlavním cílem odpočtu uznatelných nákladů je zdanění disponibilního příjmu na netto základě. Mezi náklady souvisejícími s financováním nákupu podílů ve společnostech CTP Alpha a CTP Beta, financováním majetku, práv a závazků, včetně práv a povinností z nájemních smluv, které měly společnosti CTP

Alpha a CTP Beta, a souvisejícími příjmy z nájemného existuje přímý a bezprostřední vztah. Trvá na tom, že kdyby obchodní podíly její předchůdkyně na společnostech CTP Alpha a CTP Beta nepořídila a s těmito společnostmi se následně nesloučila, nedosáhla by následně příjmů z nájemného z nemovitostí.

Krajskému soudu nelze vytykat, že ve svém odůvodnění vycházel také z nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. II. ÚS 438/2001, který je obecně závazný. S jeho stěžejní úvahou, že účelem sporných výdajů byl odliv finančních prostředků v podobě úroků do Lucemburska a nulové daňové zatížení právní předchůdkyně stěžovatelky právě s ohledem na odpočty těchto úroků ze základu daně, se lze ztotožnit. Uznatelnost úroků z úvěru nelze v projednávané věci posuzovat izolovaně. Vytvoření a následné účelové zadlužení právní předchůdkyně stěžovatelky nemá žádné opodstatnění, kromě toho, aby prostřednictvím dalších navazujících kroků došlo k eliminaci daňové povinnosti původní společnosti CTP Alpha. Smyslem § 24 zákona o daních z příjmů je nepochybně daňově zohlednit jen takové náklady, bez jejichž vynaložení by daňový poplatník vůbec nezískal či ani neměl možnost získat, případně udržet si zdanitelné příjmy. Pokud je zřejmé, že je náklad vynaložen v rozporu s uvedeným účelem, nemůže být tento smysl naplněn.

Splnění podmínek nízké kapitalizace dle § 25 odst. 1 písm. w) zákona o daních z příjmů nebylo a není předmětem sporu, a proto není rozhodné, zda stěžovatelka podmínky nízké kapitalizace naplnila. Dodržení těchto pravidel, resp. jejich zkoumání se posuzuje ve vztahu k ekonomicky odůvodněnému financování ve skupině.

Obdobně není pro posouzení, zda stěžovatelka svým jednáním zneužila právo, podle Nejvyššího správního soudu rozhodná otázka přiměřenosti a podmínek poskytnutí úvěru. Slouží pouze pro dokreslení skutkového stavu věci, přičemž ze správního spisu vyplynulo, že úvěr nebyl pro věřitele dostatečně zajištěn a celkově se jevil jako nerentabilní a bez komerčního smyslu. Sama stěžovatelka v odpovědi na výzvu ze dne 31. 5. 2010 konstatovala, že v případě nutnosti vypořádání závazků plynoucích dceřiné společnosti z poskytnutého úvěru by byla velmi malá pravděpodobnost, že by byl úvěr mateřské společnosti splacen. Námitky stěžovatelky nepřinášejí nic, čím by mohly náhled soudu změnit.

Za správné považoval Nejvyšší správní soud i hodnocení e-mailu, resp. jeho obsahu ze dne 20. listopadu 2008 odvolacím orgánem i krajským soudem. Pro věc není rozhodné, jaké konkrétní společnosti jsou skryty pod zkratkou „SPV“, stěžovatelka se tímto způsobem pouze snaží bagatelizovat obsah uvedené zprávy. Soud nepochybuje o tom, že existující struktura se týká společností kolem holdingové struktury skupiny CTP. V rámci struktury této skupiny měla společnost CTP Property N.V. sídlo v Nizozemí, společnost CTP Property LUX v Lucembursku a společnost CTP Property v České republice, tj. v zemích, kde mělo dle obsahu zprávy být zajištěno, že nebude placena daň z příjmů právnických osob. Jakkoliv není tato zpráva rozhodujícím důkazem, informace v ní obsažené dokreslují skutkové pozadí sporné věci. Z jejího obsahu je dále zřejmé, že docíleno má být prodeje části portfolia bez placení daně ze zisku, podstatnou je realizace půjčky takovým způsobem, aby splacené úroky z úvěru včetně cílové provize poradcům tvořily odčitatelnou položku daně. Výslovně se zde uvádí, že CTP Property LUX existuje hlavně kvůli optimalizaci daňových struktur.

Rozsudek ve věci sp. zn. 7 Afs 4/2011 pak podle Nejvyššího správního soudu na posuzovanou věc vůbec nedopadá. Technické pravidlo zakotvené v § 25 odst. 1 písm. w) zákona o daních z příjmů by bylo zábranou uplatnění principu zákazu zneužití práva v nyní projednávaném případě pouze za splnění vstupního předpokladu, že by úvěr, který by takovému technickému pravidlu odpovídal (tj. který by splňoval pravidla pro nízkou kapitalizaci), měl ekonomické opodstatnění ve smyslu generální klauzule v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů (viz k tomu výše body 66 a 67). Sedmý senát navíc posuzoval zcela jinou otázku, a to zda využití všech procesních oprávnění, jež k ochraně

práv dává daňovému subjektu zákon, lze, či nelze považovat za zneužití práva. Stěžovatelce v projednávané věci ve využití procesních práv bráněno nebylo. Obdobně se nelze dovolávat ani závěrů z rozsudku ve věci sp. zn. 1 As 70/2008, resp. rozšířeného senátu ve stejné věci, které se týkaly zneužití institutu osvobození od soudních poplatků. Pokud jde o posuzování vědomosti jednání stěžovatelky, kterého se v souvislosti s uvedeným rozsudkem dovolává, pak lze ve shodě s krajským soudem konstatovat, že subjektivní prvek je u stěžovatelky naplněn tím, že hlavním smyslem účelově vytvořených podmínek v rámci restrukturalizace bylo získání daňového zvýhodnění.

K poukazu na svobodu jednotlivců uspořádat svoje podnikání tak, aby si snížili svou daňovou povinnost, a nanejvýš restriktivní uplatnění zákazu zneužití práva, Nejvyšší správní soud podotkl, že na druhé straně taková svoboda existuje pouze v rozsahu legálních možností (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2006, č. j. 2 Afs 178/2005 - 79). Je třeba pečlivě rozlišovat situaci, kdy daňový subjekt volí z různých do úvahy přicházejících alternativ, které mají svůj samostatný smysl, tu, která je pro něho daňově nejvýhodnější, což je legitimní, právem aprobovaný postup, od situace, kdy právě hlavním smyslem dané činnosti či transakce je získání daňového zvýhodnění.

Zároveň je podle Nejvyššího správního soudu nutné odmítnout agumentaci, že fúze navazující bezprostředně na pořízení obchodních podílů ve společnostech je důvodná a obvyklá, a neprovedení k tomu navržených důkazů vyústilo ve vadu řízení, která měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Krajský soud zcela správně vyhodnotil, že v dané věci byly rozhodné konkrétní okolnosti právě projednávané věci, nikoliv okolnosti odlišných transakcí, které mohly probíhat zcela v souladu s právem. Krajský soud dostatečně odůvodnil, proč navržené důkazy neprovedl.

Nejvyšší správní soud ani daňová správa na žádném místě nezpochybňují tvrzení stěžovatelky, že závisí čistě na podnikatelském rozhodnutí daňového subjektu, zda pro něj bude výhodnější financovat svou činnost z vlastních či cizích zdrojů. V posuzované věci není rozhodný způsob, jakým došlo k financování celé restrukturalizace, nýbrž důvody a okolnosti, za kterých byla tato uskutečněna.

Tvrzení, že pokud by osoby ovládající stěžovatelku (tj. společnost CTP Property LUX a společnost CTP Property NV) byly českými daňovými rezidenty a nikoliv daňovými rezidenty Lucemburska a Nizozemí, nenaplnily by se podmínky pro uplatnění zákazu zneužití práva, je pouhou nepodloženou spekulací. Stěžovatelka svoji domněnku o daňové diskriminaci dostatečně nezdůvodnila, ani nepřinesla důkazy na její podporu. Vytrhávání jednotlivých dílčích vět z vyjádření žalovaného k žalobě je účelové, navíc ani z něj nevyplývá, že by mohlo k daňové diskriminaci dojít. Jak již bylo uvedeno, zákaz zneužití práva je prostředkem „ultima ratio“, který plní funkci záchranné brzdy pro případ, že konkrétní pravidla (tj. včetně těch vnitrostátních) by při svém doslovném uplatnění vedla k rozporu s materiální spravedlností, neboť jsou využívána v rozporu s podstatou daného práva (jeho smyslem a účelem).

IV. Závěr

Poznamenejme jen pro doplnění, že vedle anotované kauzy sp. zn. 9 Afs 57/2015 Nejvyšší správní soud shodně rozhodl i v dalších kauzách skupiny společností CTP, v nichž řešil stejnou právní otázku (zatím byly rozhodnuty věci sp. zn. 9 Afs 56/2015, 9 Afs 58/2015, 2 Afs 64/2015, 2 Afs 65/2015 a 1 Afs 56/2015; na rozhodnutí čekají věci sp. zn. 3 Afs 53/2015, 4 Afs 62/2015 a 8 Afs 34/2015).

V první řadě je nutno zdůraznit, že Nejvyšší správní soud ve věci CTP Property daňově „nezakázal“ žádný z právních institutů, které skupina CTP použila, tedy sídlo části společností ze skupiny v zahraničí, fúze a jiné formy přeskupení uvnitř skupiny či financování úvěrem v rámci skupiny. Zneužitím práva shledal konkrétní způsob použití kombinace uvedených institutů, tedy jejich použití

bez jiného srozumitelného ekonomického důvodu než vyvedení zisků z České republiky do daňově příznivé zahraniční jurisdikce.

Závažné dopady na určité formy transakcí nicméně uvedený rozsudek znamená – umožňuje u každého využití podobných právních institutů, jaké se uplatnily v kauze CTP, zkoumat, zda je jejich účel daňový (tj. snížit daňové zatížení některého z článků skupiny a dosáhnout celkově nižšího zdanění skupiny resp. jejích konečných ekonomických vlastníků), nedaňový (získat novou společnost, nový trh, ušetřit náklady, zjednodušit administrativní uspořádání skupiny aj.) či kombinace obou. Pokud bude účel jen daňový, riziko shledání zneužití práva bude vysoké. Za takovou situaci je přitom třeba považovat, podobně jako v kauze CTP, i přítomnost skutečného, avšak zcela marginálního nedaňového účelu nebo přítomnost účelu, který je toliko fiktivní, umělý, nemající skutečnou ekonomickou podstatu. Na druhé straně by v případě, že nedaňový účel je nepochybně reálně přítomen, avšak současně je účelem nového uspořádání skupiny i daňová úspora, neměli správci daně zneužití práva shledat.

Právní jistoty anotovaný rozsudek mnoho nepřináší. Je zřejmé, že kauza CTP je jedním z těch „do nebe volajících“ a zároveň důkazně dobře zdokumentovaných případů jasné daňové optimalizace s využitím kombinace institutů korporálního a smluvního práva a mezinárodních dohod o zamezení dvojímu zdanění. Problém je, že vyvolává nejistotu i u kauz méně „do nebe volajících“ a nedává (a ani nemůže dát v případě aplikace tak „gumového“ právního principu, jakým je zákaz zneužití práva) jasné vodítko, kde je dělicí linie mezi dovoleným a zakázaným jednáním. Co na celé věci dále překvapuje, je absence jemné argumentace všech aktérů kauzy ustanoveními použitých dohod o zamezení dvojímu zdanění a případným zákazem zneužití účelu takovýchto dohod.

Další úvahy, které v souvislosti s kauzami CTP bude zřejmě třeba do budoucna vést, se budou týkat vztahu generální klauzule v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů a institutu zákazu zneužití práva. Judikát ve věci 9 Afs 57/2015 se ztotožňuje s krajským soudem v tom, že *„účelem sporných výdajů byl odliv finančních prostředků v podobě úroků do Lucemburska a nulové daňové zatížení právní předchůdkyně stěžovatelky právě s ohledem na odpočty těchto úroků ze základu daně (...)“* a dodává, že *(u)znatelnost úroků z úvěru nelze v projednávané věci posuzovat izolovaně. Vytvoření a následné účelové zadlužení právní předchůdkyně stěžovatelky nemá žádné opodstatnění, kromě toho, aby prostřednictvím dalších navazujících kroků došlo k eliminaci daňové povinnosti původní společnosti CTP Alpha. Smyslem § 24 zákona o daních z příjmů je nepochybně daňově zohlednit jen takové náklady, bez jejichž vynaložení by daňový poplatník vůbec nezískal či ani neměl možnost získat, případně udržet si zdanitelné příjmy. Pokud je zřejmé, že je náklad vynaložen v rozporu s uvedeným účelem, nemůže být tento smysl naplněn.“* Soud tedy neuznal náklady v podobě úroků z úvěrů placených do ciziny u dodaných českých společností proto, že účel přijatých úvěrů nesměřoval ke zvýšení zisků dotyčných českých společností, nýbrž k „vyvedení“ již dosahovaných zisků na subjekty v jiných nízko zdaněných jurisdikcích. Shrneme-li názor soudu, znamená to, že takovéto úroky nenaplňují podmínky generální klauzule v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů proto, že jde o zneužití práva úroky z úvěrů vzatých v souvislosti s podnikáním uplatnit jako daňově uznatelné.

Další z otázek, které anotovaný judikát vyvolá, je, do jaké míry jeho závěry platí jen pro mezinárodní transakce se zeměmi s „podezřelými“ daňovými pravidly v určitých oblastech (zde Lucembursko a Nizozemsko, v jiných kauzách by to mohl být třeba Kypr aj.), anebo i pro čistě vnitrostátní situace. Je například zneužitím práva, pokud skupina rozhodne o sloučení svých dvou dceřiných společností, jedné ziskové a provozující určitou ekonomickou činností a jedné méně ziskové či dokonce ztrátové a provozující jinou činností, do jediné? Musí k tomu mít jiný důvod než daňovou úsporu? Kdyby daná skupina od začátku provozovala obě činnosti společně v rámci jedné dceřiné společnosti, takže zisky a ztráty by se v rámci této jediné společnosti kompenzovaly od počátku, zneužitím práva by to pravděpodobně nebylo. Proč by však nemělo být možno bez hrozby uplatnění zákazu zneužití práva

reagovat na objektivně vzniklou ekonomickou situaci (jedna společnost generuje zisk, druhá ztrátu) jejich sloučením, má-li zachování obou činností (i té ztrátové) rozumný ekonomický smysl, např. kvůli synergiím v rámci skupiny?

Rozsudek v kauze CTP se tak možná stane impulsem k novému a přísnějšímu promýšlení toho, co je u zdanění příjmů právnických osob jsoících součástí určité skupiny uznatelným nákladem, a co ne, uzavírají-li tyto právnické osoby transakce uvnitř skupiny, a to i když dodržují zvláštní přísnější pravidla platná v oblasti daní pro takovéto transakce (např. pravidla o nízké kapitalizaci či pravidla o transferových cenách). Určité typy transakcí tak mohou být daňově „diskvalifikovány“ prostě proto, že nepřinášejí tomu, kdo náklady s nimi spojené daňově uplatňuje, zisk, nýbrž zisk generuje u jiného člena skupiny či dokonce až u finálního ekonomického vlastníka skupiny.

Ať tak či onak, anotovaný rozsudek je výrazným vykřičníkem pro všechny daňové subjekty používající kombinaci nástrojů korporálního práva (fúze aj.), úvěrování v rámci skupiny a konečného umístění generovaných zisků v nízko zdaněné zahraniční jurisdikci, aby pečlivě dbaly na to, že budou při použití uvedených institutů schopny doložit i jiný než daňový účel jejich užití. Kombinace fúzí, úvěrování a nízko zdaněných zahraničních jurisdikcí se tedy do budoucna možná stává podobně rizikovým indikátorem jako třeba v oblasti DPH kombinace velkých objemů transakcí, jejich nejasného ekonomického smyslu a minimálního stálého (exekučně „uchopitelného“) majetku.

JUDr. PhDr. Karel Šimka, LL.M., Ph.D.,
předseda senátu Nejvyššího správního soudu,
vysokoškolský pedagog

Judikát byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - listopad 2015.

Nové číslo EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout ZDARMA na App Store, Google Play a Windows Store, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)